

Bir Filmin Düşündürdükleri

M. Tayfun GÜLLE*

Geçenlerde, hangi filmlerin gösterimde olduğunu incelemeyen gelişigüzel gittiğim bir sinemada çoğunluğunu üniversite öğrencilerinin oluşturduğu kalabalık arasında fazla dikkat çekmeyen bir filme bilet almaya karar verdim.

2000 yılı ABD yapımı filmin adı “Düşlerin Efendisi”, yönetmeni Philip Kaufman, başrol oyuncular da Geoffrey Rush ve Kate Winslet. Tarihe sadizm’ in kuramcısı olarak geçen Fransız yazar “Marquis de Sade” (kısaca Sad okunur) in ömrünün son yıllarını kapsayan özyaşam öyküsü çerçevesinde gelişen olayların sergilendiği film, bu yönüyle de Fransız tarihinden bir kesit niteliğinde. 1740-1814 tarihleri arasında yaşayan Sade, çoğunluğun hoşuna gitmeyen yazıları yüzünden başı derde girince hapsedilir. Serbest bırakıldıktan sonra yeni kitabı “Juliette” in baskı çalışmaları sırasında Napolyon tarafından tutuklatılır ve bir skandalı önlemek için akıl hastanesine kapatılır. Çünkü Sade bir soyludur ve yaşadığı dönemin değer yargıları soylular sınıfından birinin topluma kabul ettirilen normlar dışında bir şeyler yazmasına izin vermemektedir. Durum böyle olunca Sade, içinde 250 kitaplık bir kütüphane de bulunan odasında kendisine yardım eden çamaşırcı kız sayesinde yazmaya devam eder. Son kitabı “Anonim” in kaçak olarak basılması ve neredeyse yok satması Napolyon’ u daha da sinirlendirir ve hastaneye yönetici olarak sertlik yanlısı bir Doktor gönderilir. Yeni yönetici Sade’ a kalem kağıt verilmesini yasaklar. Ancak içindeki yazma coşkusu Sade’ ı yine engelleyemez ve Sade, hastalarla kulaktan kulağa bir zincir oluşturarak metinlerin -biraz değişikliğe uğrasa da- çamaşırcı kıza ulaştırılmasını sağlar. Gerçek anlaşılınca başta diğer hastalar olmak üzere herkesin Sade ile görüşmesi yasaklanır ve Sade odasına hapsedilir ancak bu kez de şarapla çarşafı yazmaya başlar. Bunun üzerine Sade’ in odasındaki bütün eşyalar alınır. Sade bu kez de parmak uçlarını kanatarak elbiselerine yazmaya başlar, elbiselerinin de alınmasıyla Sade çıplak kalır ve duvarlara dışkıyla yazar. Bu son eylemi üzerine Doktor, Sade’ a engizisyon benzeri işkenceler uygulatır ve sonunda Sade’ in dili kesilir, bir süre sonra da Sade ölür. Sade’ in ölümü esnasında hastalardan biri yangın çıkarır ve hastane önemli ölçüde zarar görür. Sade’ in ölümünden sonra kitaplarının el altından yok satmaya devam etmesi üzerine Doktor, hastane alanında hastaların çalıştırıldığı bir matbaa kurar. Film, matbaa’ da Sade’ in kitaplarının basılması ve geliriyle de hastanenin onarılmasının planlanması ile son bulur.

* M. Tayfun GÜLLE, İGEME Kütüphane Müdürüdür; e-posta: tayfung@igeme.org.tr

Final sahnesi ile günümüzde çeşitli örneklerini anımsayabileceğimiz kara mizah türüne gönderme yapılan Film sayesinde, hoşumuza gitmese de farklı düşünen insanların da düşüncelerini açıklamaya ve yaymaya hakları olduğunu ve bunun şiddete yönelmedikçe en doğal ve en demokratik eylemler olduğu gerçeğini bir kez daha anımsadım. Bütün baskılara karşın düşüncelere gem vurulamıyor ve aradan geçen asırlar Sade'ın bir yazar olarak unutulmasını engelleyemiyor. Türkiye'de düşünce özgürlüğünü açıklama ve yayma hakkına karşı uzun yıllardır var olan engellerin belki azalarak ta olsa devam etmesi karşısında bir kütüphaneci olarak ne yapabildiğimi ya da ne yapabileceğimi tekrar sorguladım. Tabii net bir çözüm bulamadım, çünkü ilgili ortamlarda da sık sık belirtildiği gibi sivil örgütlenmelerin ağırlığı toplumumuzda hissedilmedikçe çözümsüzlük devam edecektir.

Görüşlerine asla katılmadığım ve kolay kolay da katılamayacağım yazar Sade'ın özyaşam öyküsüne dayalı bir filmin düşündürdüklerini meslektaşlarımla paylaşmak istedim. Herkese sağlıklı ve başarılı bir çalışma dönemi dilerim.